

علوم و فنون ادبی

۱- الگوی هجایی هجای دوم واژه «سرکوب‌گری» کدام است؟

- (۱) صامت - مصوت بلند - صامت
(۲) صامت - مصوت کوتاه - صامت
(۳) صامت - مصوت کوتاه - صامت - صامت
(۴) صامت - مصوت کوتاه - صامت

۲- تقطیع بیت زیر در کدام گزینه دیده می‌شود؟

- «شبی برنشست از فلک برگذشت»
(۱) ---U / ---U / ---U / ---U
(۲) ---U / ---U / ---U / ---U
(۳) -U / ---U / ---U / ---U
(۴) -UU / -U -U / -UU / -U -U

۳- در بیت زیر، به ترتیب چند هجای کوتاه و کشیده دیده می‌شود؟

- «نی که می‌نالد همی در مجلس آزادگان»
(۱) هفت - دو
(۲) نه - دو
(۳) نه - یک
(۴) هشت - یک

۴- حذف همزه در چند مصراع دیده می‌شود؟

- (الف) از سرخی منقار عیان است که طوطی
(ب) ناله مظلوم در آهن سرایت می‌کند
(ث) نیست پروایی ز سنگ کودکان دیوانه را
(۱) یک
(۲) دو
(۳) سه
(۴) چهار

۵- در کدام مصراع هجای کشیده دیده نمی‌شود؟

- (۱) به شوق سینه سپر کن که تیر می‌آید
(۲) سال‌ها زان لعل نوشین کامران بودیم و اکنون
(۳) از خسیسان چاره نبود مردم بگزیده را
(۴) ملامت از دل سعدی فرو نشوید عشق

۶- وزن کدام یک از ابیات زیر ناهمساز است؟

- (۱) به امید آن که شاید برسد به خاک پایت
(۲) نسخه قانون عشقت باید ای بیمار نفس
(۳) کدام زهره جبین بی‌نقاب گردیده است
(۴) درگذشت از سر من آب ولی گر دهمم

۷- کدام یک از ابیات زیر می‌تواند همسان باشد؟

- (۱) از رهگذر خاک سر کوی شما بود
(۲) رسید باد صبا غنچه در هواداری
(۳) با آن که آب دیده‌ام از سرگذشت باز
(۴) از آن زمان که بر این آستان نهادم روی

۸- وزن دیگر «مستفعلن مفاعیل مستفعلن فعل» کدام است؟

- (۱) مفعول مفاعیل فعولن
(۲) مفعول فاعلات مفاعیلن فاعلن
(۳) مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن
(۴) مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

۹- وزن کدام بیت «مفعول مفاعیلن فعولن» است؟

- (۱) دل من همی داد گفتی گواهی
(۲) فرسود بنای آفتاب بی‌باز
(۳) باز آی و دل تنگ مرا مونس جان باش
(۴) اول از عیب خلقت آزاد شو

۱۰- با توجه به بیت زیر، کدام گزینه نادرست است؟

- «گل در بر و می در کف و معشوق به کام است»
(۱) در بیت دو بار حذف همزه دیده می‌شود.
(۲) پایه‌های آوایی بیت را می‌توان به دو شکل جدا کرد.
(۳) در مصراع اول چهار هجای کوتاه دیده می‌شود.
(۴) در بیت با توجه به خوانش چهار هجای کشیده هست.

۱۱- کدام یک از ارکان زیر می‌تواند آغازگر بیتی باشد که می‌توان پایه‌های آوایی آن را به دو شکل جدا کرد؟

- (۱) مفاعیلن
(۲) مستفعلن
(۳) مفاعیلن
(۴) فاعلاتن

۱۲- پایه‌های آوایی کدام مصراع را می‌توان به دو شکل جدا کرد؟

- (۱) نازک لبان سخن به زبان تو می‌کنند
(۲) ای که تو از ظلم چاهی می‌کنی
(۳) منه بیش از کشش تیمار بر من
(۴) چون دل ببردی دین مبر هوش از دل مسکین مبر

۱۳- کدام بیت دارای وزن دولختی (دوری) است و می‌توان آن را به دو صورت دسته‌بندی هجایی است؟

- (۱) من همان دم که وضو ساختم از چشمه عشق
(۲) دیوانه عشقت را جایی نظر افتاده است
(۳) عادت بخت من نبود آنکه تو یادم آوری
(۴) کشته معشوق را درد نباشد که خلق
چار تکبیر زدم یک سره برهرچه که هست
کانجا نتوانند رفت اندیشه دانایی
نقد چنین کم اوفتد خاصه به دست مفلسی
زنده به جانند و ما زنده به تأثیر او

۱۴- وزن کدام مصراع با مصراع زیر، یکسان است؟

- «خیال سرو قدانت به پیشواز آید»
(۱) شو بار سفر بند که یاران همه رفتند
(۲) کاین گهر می‌ریزد آن زر می‌زند
(۳) جریده رو که گذرگاه عافیت تنگ است
(۴) به دامان فلک جایی سزای چون تو گوهر نیست

۱۵- وزن کدام مصراع، در مقابل آن غلط آمده است؟

- (۱) چنین زلف مشکین را بر رخ نگارم بین (مستفعلُ فاعلاتُ فعلن)
(۲) ای دل چو خطش سر زد پیوند از او مگسل (مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن)
(۳) برخاست ز هر گوشه بلایی به کمینم (مفعول مفاعیل مفاعیل فعلون)
(۴) مژگان مردم افکن چشمان کافرش بین (مستفعلن فعلون مستفعلن فعلون)

۱۶- وزن بیت زیر، کدام است؟

- «ای ساقی از آن پیش که مستم کنی از می»
(۱) مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ فاع
(۲) من خود ز نظر در قد و بالای تو مستم»
(۳) مستفعلُ مفاعل مستفعلُ فعلن
(۴) مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فعلون
(۵) مفعولُ مفاعیلن مفاعیلن فع

۱۷- وزن کدام بیت با «که هست روز و شب اوراد من دعای شما» یکسان نیست؟

- (۱) هر آن کست که ببیند روا بود که بگوید
(۲) هزار نقد به بازار کاینات آرند
(۳) اگر روم ز پیش فتنه‌ها برانگیزد
(۴) برو معالجه خود کن ای نصیحت‌گوی
که من بهشت بدیدم به راستی و درستی
یکی به سگه صاحب‌عیار ما نرسد
ور از طلب بنشینم به کینه برخیزد
شراب و شاهد شیرین که را زیانی داد

۱۸- آرایه مقابل کدام بیت درست است؟

- (۱) هر کاو نظری دارد با یار کمان ابرو
(۲) بیستون کندن فرهاد نه کاری است شگفت
(۳) آن یبار کز و گشتت سر دار بلنسد
(۴) نه خدا توانمش خواند نه بشر توانمش گفت
باید که سپر باشد پیش همه پیکان‌ها (تلمیح)
شور شیرین به سر هر که فتد کوهکن است (تضمین)
جرمش این بود که اسرار هویدا می‌کرد (تلمیح)
متحیرم چه نامم شه ملک لافتی را (تضمین)

۱۹- تلمیح در کدام بیت متفاوت است؟

- ۱) جانم ملول گشت ز فرعون و ظلم او
- ۲) گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ
- ۳) مـررا ز عاقبت عاشقی نترسانید
- ۴) یا رب این آتش که در جان من است

۲۰- در کدام بیت آرایه تضمین دیده نمی‌شود؟

- ۱) یـار بیـی پـرده از در و دیـوار
- ۲) حافظ از جور تو حاشا که بگرداند روی
- ۳) بهر ایمن فرمود رحمان ای پسر
- ۴) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم

۲۱- در همه ابیات زیر هر دو آرایه «تلمیح و مراعات نظیر» دیده می‌شود، به جز:

- ۱) حدیث خسرو و شیرین نهان نیست
- ۲) پدرم روضه رضوان به دو گندم بفروخت
- ۳) ثریا چون منیژه بر لب چاه
- ۴) ز نوای مرغ یا حق بشنو که در دل شب

۲۲- در همه ابیات آرایه «تضمین دیده» می‌شود، به جز:

- ۱) شده انتظارم از حد چه شود ز در دریایی
- ۲) به فلک می‌رسد از روی چو خورشید تو نور
- ۳) شه لب تشنگان می‌گفت زیر تیغ قاتل‌ها
- ۴) گر سوی جنات تجری بگذری

۲۳- در ابیات کدام گزینه آرایه تلمیح دیده نمی‌شود؟

- ۱) فریب خال گندم‌گون او خوردم ندانستم
- ۲) پیرانه سرم عشق جوانی به سر افتاد
- ۳) مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو
- ۴) به بوی لعل می‌گوش به ظلماتی در افتادم

۲۴- در کدام بیت آرایه مراعات نظیر دیده نمی‌شود؟

- ۱) آب صافی شده است خون دل‌م
- ۲) رستم از این بیت و غزل ای شه و سلطان ازل
- ۳) هر کجا رندی است در میخانه‌ای
- ۴) مسکین دل آواره آن گم شده یکباره

۲۵- مفهوم کدام بیت با سایر ابیات، متفاوت است؟

- ۱) مرنجان دل‌م را که این مرغ وحشی
- ۲) از گوشه بامت سر پرواز ندارم
- ۳) چو وحشی مرغ از قید قفس جست
- ۴) دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند

آن نور روی موسی عمرانم آرزوست
نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا
که چون خلیل ندارم هراسی از آتش
سرد کن زان سان که کردی بر خلیل

در تجلی است یا اولی‌الابصار
من از آن روز که در بند توام آزادم
گل یوم هو فی شأن ای پسر
کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی

وزان شیرین تر الحیق داستان نیست
ناخلف باشم اگر من به جوی نفروشم!
دو چشم من بدو چون چشم بیژن
غم دل به دوست گفتن چه خوش است شهریارا

ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی
قل هو الله احد چشم بد از روی تو دور
ایا ایها الساقی ادر کاساً و ناولها
شهر جاری دیده گریبان ماست

که خواهد ساختن این نقطه بی‌پرگار عاشق را
وان راز که در دل بنهفتم به در افتاد
یادم از کشته خویش آمد و هنگام درو
که گر میرم ز استسقا نجویم آب حیوان را

خون تیره شده است آب سرم
مفتعلن مفتعلن مفتعلن کشت مرا
جرعه‌ای از جام ما نوشیده‌اند
چون بشنود این چاره خوش رقص کنان آید

ز بامی که برخاست مشکل نشیند
ای کاش که مرغ دل‌م از بال و پر افتد
دگر نتوان به دستان پای او بست
از گوشه بامی که پریدیم پریدیم

۲۶- موضوع تلمیح بیت زیر با کدام گزینه یکسان است؟

«چو منصور از مراد آنان که بردارند بر دار اند

- ۱) رموز سر انا الحق چه داند آن غافل
- ۲) مسیحا در علاج ما نفس بیهوده می‌سوزد
- ۳) سوختم در چاه صبر از بهر آن شمع چگل
- ۴) مپرهیز از هلاک تن بقای جان اگر خواهی

۲۷- مفهوم همه ابیات یکسان است، به جز:

- ۱) در خرمن صد زاهد عاقل زند آتش
- ۲) مجنون که به دیوانه‌گری شهره شهر است
- ۳) با عقل گشتم هم‌سفر یک کوچه راه از بی‌کسی
- ۴) حریم عشق را در گه بسی بالاتر از عقل است

۲۸- در کدام یک از گزینه‌ها، تلمیحی یکسان با موضوع بیت زیر نمایان است؟

«آن کسی را که در این ملک سلیمان کردیم

- ۱) از لعل تو گر یابم انگشتری زنه‌هار
- ۲) جایی که برق عصیان بر آدم صفی زد
- ۳) من از آن حسن روزافزون که یوسف داشت دانستم
- ۴) پدرم دیگر است و من دگرم

۲۹- با توجه به قطعه شعر زیر کدام گزینه نادرست است؟

«بیداری زمان را با من بخوان به فریاد

ور مرد خواب و خفتی

رو سر بنه به بالین تنها مرا رها کن»

۱) بیت دارای آرایه تضمین است.

۳) بین واژه‌های «خواب»، «خفت» و «بالین» مراعات نظیر دیده می‌شود. ۴) بیت به قطع تعلق از مادیات و پرداختن به عرفان آگاهانه تأکید می‌کند.

۳۰- آرایه‌های «تلمیح، مراعات نظیر، تضمین و تناسب» به ترتیب در کدام یک از ابیات زیر وجود دارد؟

الف) زکات مال به در کن که فضله رز را	چو باغبان بزند بیش تر دهد انگور
ب) سیاه صحبت سودابه‌ها مباحش و بدان	گذشته از خطر شعله‌ها سیاوش است
پ) ساقی و مطرب و می جمله مهیا است ولی	عیش بی‌یار مهیا نشود یار کجاست
ت) مکن گریه بر گور مقتول دوست	قل الحمد لله که مقبول اوست
- ۱) ب - پ - الف - ت   ۲) ت - الف - پ - ب   ۳) ب - الف - ت - پ   ۴) الف - پ - ت - ب